

A Veszprémi Benedek-hegy
18/67/TT /07 természetvédelmi törzskönyvi számú
helyi védettségű természetvédelmi terület
felülvizsgálati dokumentációja

Zirc, 2019

Készítette: Dr. Galambos István
élővilágvédelmi szakértő (SZTV)
Szakértői eng. szám: Sz-007-2012

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
Általános információk.....	4
A felülvizsgálati terület állapotának leírása.....	6
Kezelési előírások.....	8
Bibliográfia.....	9
Mellékletek.....	10

Bevezetés

A többször módosított 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 36. paragrafusának (3) bekezdése előírja a már védett, illetve védelemre javasolt természeti területek kezelési tervének elkészítését és 10 évenkénti felülvizsgálatát. A kezelési terv három részből áll:

A) Megalapozó dokumentáció (16/2012 (VII. 6.) VM utasítás)

B) Részletes kezelési terv (16/2012 (VII. 6.) VM utasítás)

C) Rendeletben kihirdetett természetvédelmi kezelési terv (3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet).

Az országos jelentőségű természeti területek kezelési terveivel kapcsolatos szabályokat a fent említett jogszabályok és utasítás tartalmazza. A 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás később jelent meg, mint az eredeti kezelési terv (Galambos 2010), illetve a helyi védettséget kimondó önkormányzati rendelet. A helyi jelentőségű természeti területekre a fenti joganyag csak részben vonatkozik, de célszerű összeállításuknál azt iránymutatónak venni, természetesen olyan módon, hogy bizonyos részletszabályokat (pl. csak a nemzeti parkok esetében szükséges a pufferzóna kialakítása) figyelmen kívül kell hagyni. A védetté nyilvánítás kapcsán elkészült kezelési terv (Galambos 2010) ezt a metodikát alkalmazta, így a továbbiakban is ezt célszerű követni, figyelemmel arra is, hogy a megrendelő önkormányzat az eredeti kezelési tervet jogtulajdonosként rendelkezésre bocsátotta.

A felülvizsgálati dokumentáció tartalmi kérdéseivel kapcsolatban kérdéssel fordultam az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztályához, aki levelemet továbbította a minisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályához, s az az 1. mellékletben olvasható választ küldte. Noha válaszuk az országos jelentőségű természeti területekre vonatkozik, az értelem-szerűen alkalmazható a helyi védett természeti területek felülvizsgálati dokumentációjára is. A felesleges ismétlések elkerülése okán, az eredeti kezelési tervet alapul véve, csak a megváltozott követelményekre (16/2012 VM utasítás), információkra és újabb eredményekre térek ki, hivatkozva az eredeti dokumentáció adott pontjára.

1. Általános információk (16/2012. VM utasítás alapján)

1. Felülvizsgálati terület általános adatai

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

a) Közigazgatási elhelyezkedés: *Veszprém*

Kiterjedése/nagysága: *1,3507 ha*

b) A védettségi kategóriája: *helyi jelentőségű védett természeti terület*

Védett Természeti Területek Törzskönyvi száma: *18/67/TT07*

Megjegyzés: a törzskönyvi szám hibás, mivel annak utolsó két számjegye a védetté nyilvánítás évének utolsó két számjegye kell legyen. A törzskönyvi szám alapján úgy tűnik, hogy a felülvizsgálati területet 2007-ben nyilvánították helyi védetté, ez azonban nem állja meg a helyét, mivel a védetté nyilvánítást megalapozó dokumentáció 2010-ben készült (Galambos 2010), s az önkormányzati rendeletet 2011-ben hozták. Ugyanezen okból helytelen a hatályba lépés éveként 2007-et feltüntetni a törzskönyvben 2011 helyett.

Azonosításra alkalmas név: *Veszprémi Benedek-hegy*

Természetvédelmi kezelő: „VKSZ” Veszprémi Közülemi Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság Parkgondozási Egysége (8200 Veszprém, Kistó u. 8.).

c) Védett természeti terület esetében a működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság: *Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, Csopak*

d) Tervezési területen illetékes természetvédelmi hatóság: *Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának jegyzője*

e) Tervezési területtel átfedő, európai közösségi jelentőségű vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó terület megnevezése és sorszáma: *nem releváns.*

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok:

Település neve	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Kezelő
Veszprém	589	1,3507	kivett, közterület	Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata	„VKSZ” Veszprémi Közülemi Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság Parkgondozási Egysége (8200 Veszprém, Kistó u. 8.).

Megjegyzés: A természetvedelem.hu weblapon a <http://termeszetvedelem.hu/index.php?pg=hrsza&mode=search&tkv=18/64/TT/07&orderby=telepules&direction=asc&headers=50> – 2019. 05 14 látható törzskönyvi adatokban komoly hibák vannak, mivel az ott felsorolt Veszprém 299, 314 hrsz.-ok nem tartoznak a helyi védett területbe. Ezek a Veszprémi Vár-hegy ÉK-i, meredek lejtőjén levő cserjés foltok, melyeknek területét hozzáadták a ténylegesen védett helyrajzi számhoz, így jött ki a 2,27 ha kiterjedés. Ugyancsak hibás a törzskönyvi szám (18/67/TT/07 helyesen: 18/67/TT/11) illetve a hatálybalépés éve (2007 helyesen 2011). A tévedést jeleztem az I. fokú természetvédelmi hatóságnak, kérve, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket, s javíttassa a hibákat az országos természetvédelmi törzskönyvben.

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások

Törvények

Többször módosított 1996. évi LIII. törvény (1996. VII. 3) a természet védelméről.

Rendeletek

346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről

A módosított 3/2008. (2008. II. 5) KvVM rendelet a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról.

Utasítások

16/2012. (2012. VII. 6) VM utasítás az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi elemeiről.

Önkormányzati rendeletek

- 62/2003. (XII. 22) Ör. a helyi építészeti értékek védetté nyilvánításáról

- Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 23/2017. (IX.28.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről

- Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 12/2018.(II.22.) a 16/2018.(IV.26.), a 30/2018. (VI.27.) és a 36/2018.(X.25.) Ör-rel módosított 24/2017. (IX.28.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Önkormányzati határozatok

- Veszprém Megyei Jogú Város Belterületi Szabályozási Terve (M = 1: 2 000) 50/2014. (II. 27) VMJÖK határozat

Stratégiaiák, programok

- Veszprém megyei jogú város Környezetvédelmi programja 2015-2020

- Veszprém megyei jogú város településfejlesztési koncepciójának felülvizsgálata

Földhivatali nyilvántartásba bejegyzett használati, szolgalmi jog:

Veszprém 589 hrsz.: Földmérési jelek elhelyezését biztosító használati jog a Veszprém Megyei Földhivatal (8200 Veszprém, Vörösmarty tér 9.) számára.

Barlang felszíni védőövezete.

2. A felülvizsgálati terület állapotának leírása

2. 1. Környezeti elemek

Ad 2.1.1 Időjárási elemek

Az 1951-2018 átlagos éves csapadék mennyisége a korábbi 610 mm-ről 612 mm-re nőtt. A jól nyomon követhető általános szárazodás ellenére az átlag kismértékű megemelkedése az évtized eleji néhány év (pl. 2010: 904 mm) nagyobb csapadékmennyisége magyarázza.

2. 2. 3. Növényzet

Ad Bevezetés

Az Általános Nemzeti Élőhely Osztályozási Rendszer újabb, módosított változata könyv formában is megjelent (Bölöni – Molnár – Kun 2011). Szemben a 2007-es változattal Bölöni (2007) ebben az I3 vegetációtípus már nem szerepel csak az I3a Kőfalak pionír növényzete. Rövid leírásából egyértelműen kiderül, hogy ez a kategória csak mesterséges (rakott) kőfalakra érvényes. Bölöni János (ex verb.) közlése szerint a korábbi I3-as kategória sziklafalakra vonatkozó részét a G2 – Mészkedvelő nyílt sziklagyepek kategóriába olvastották be, ezért a korábbi I3 vegetációtípus (Sziklafalak és

kőfalak pionír növényzete) helyébe a G2 vegetációtípus lép. A hivatkozott vegetációtípus (13. ma G2) ismertetésének utolsó mondatában említett, a sziklafalra felkúszó *Hedera helix* egyedeit természeti emlékként a veszprémi önkormányzat 33/2018 (IX. 27.) számú önkormányzati rendeletével védetté nyilvánította (1. kép).

Ad 2. 2. 4. Flóra

A felülvizsgálati területen talált védett fajok természetvédelmi (korábban eszmei) értéke változott. Ennek oka, hogy a 3/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló jogszabály utolsó, a fajok természetvédelmi értékét módosító felsorolása (100/2012 (IX. 28.) VM rendelet) 2012. X. 1-től hatályos.

Inula oculus-christi – Selymes peremizs 5000 Ft (korábban 2000 Ft)

Jovibarba globifera ssp. hirta – Közöséges sárga-kövirózsa 5000 Ft (korábban 2000 Ft)

Ad A tervezési terület edényes növényfajainak listája

A korábbi listában (Galambos 2010) szereplő *Thymus sp.* a felülvizsgálat keretében végzett terepbejárás során *Thymus praecox* Opiz – korai kakukkfűnek bizonyult. Az edényes növények listája további három fajjal bővült:

Arenaria serpyllifolia L. – kakukk-homokhúr (sziklás helyeken gyakori)

Primula veris L. – tavaszi kankalin (ÉK-i oldal szikláin néhány tő)

Koeleria majoriflora (Borbás) Borbás ex Domin – nagyvirágú fényperje (sziklás helyeken gyakori) (2. kép).

A területről kimutatott edényes növényfajok száma ezzel 142-re nőtt.

Ad 2.2.5 Fauna

A felülvizsgálati területen korábban kimutatott egyes védett fajok természetvédelmi értékei a következőképpen változtak:

Cepaea hortensis – Kerti csiga 5000 Ft (korábban 2000 Ft)

Mantis religiosa – Imádkozó sáska 5000 Ft (korábban 2000 Ft)

Inachis io – Nappali pávaszem 5000 Ft (korábban 2000 Ft)

Papilio machaon – Fecskefarkú lepke 10 000 Ft (korábban 2000 Ft)

Podarcis (korábban Lacerta) muralis – Fali gyík 25 000 Ft (korábban 10 000 Ft)

Phoenicurus ochruros – Házi rozsdafarkú 25 000 Ft (korábban 10 000 Ft)

Tichodroma muraria – Hajnalmadár 50 000 Ft (korábban 10 000 Ft)

Lappangó fajok

***Troglodytes troglodytes* L.** – Ökörszem 25 000 Ft (korábban 10 000 Ft)

Ad 2. 3. 5. Ökoturizmus, üdülés és idegenforgalom, természetvédelmi oktatás és bemutatás

A Benedek-hegy DK-i lépcsős feljáratánál került elhelyezésre a helyi védett természeti területet ismertető tábla. A feljáratnál javasolt elhelyezni a jól ismert, ovális „Természetvédelmi terület” táblát is, mely még inkább kihangsúlyozná annak védettségét. A Vár-hegy – Benedek-hegy közötti nyeregtől az 1904-ben felállított kőkeresztig 2010-ben létesített széles, burkolt sétaút vezet, mely megszüntette a gyeppen okozott taposási károkat. Két oldalán a vetett, rendszeresen kaszált gyeppel szép felületet ad. A sétaút me-redekségét helyenként lépcsők enyhítik. Ezek több lapja kilazult átvizsgálásuk, rögzítésük szükséges, mivel vandalizmus áldozatául eshetnek. A kereszt mögött indokolt egy balesetveszélyre figyelmeztető alacsony tábla elhelyezése is. Ezt indokolja az a tény, hogy átlag két évente zuhan le ember a Kollégium utca telkeire (Koczka Károly Attila ex verb.), s ezen túlmenően csökkenne a természetes állapotú szikla-gyeppen (G2) okozott taposási kár is.

A hegy ÉK-i oldalán a Tobak utca aszfaltozott útjának úrszelvényébe belógó fák, ágak visszavágása szükséges. Az itt felgyűlt szemetet évi egy alkalommal javasolt összeszedni.

4.2 Részletes kezelési előírások (korábban 4.3.) táblázatos összefoglalása (16/2012. VM utasítás alapján)

Tele-pülés neve	Hrsz.	Kiterje-dés (ha)	Mű-ve-lési ág	Tulaj-donos	Vagyon-kezelő	Művelési ághoz kötött termé-szetvédelmi ke-zelési előírások kódja	Művelési ághoz nem kötött ter-mészetvédelmi kezelési előírá-sok kódja
Vesz-prém	589	1,3507	ki-vett, köz-terü-let	Vesz-prém Megyei Jogú Város Önkor-mány-zata	„VKSZ” Veszprémi Közülemi Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvény-társaság Parkgon-dozási Egysége (8200 Veszprém, Kistó u. 8.).		Kód: 01; 02; 03; 04

Kód 01: Tilos a terület fásítása

Kód 02: Kaszálás csak a térkövezés két oldalán a – a keresztig – megengedett.

Kód 03: A kereszt mögötti természetes gyeppel és sziklapadok látogatását figyelmeztető táblával a lehető-ség szerint korlátozni kell

Kód 04: A területen tömegrendezvény nem tartható.

5. Bibliográfia

BÖLÖNI JÁNOS et al. (szerk.) (2007): *Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer. ÁNÉR 2007.* https://www.novenyeterkep.hu/sites/novenyeterkep.hu/files/Boloni_Molnar_Kun_Biro_2007_ANER_2007.pdf – 2018. 05.14

BÖLÖNI JÁNOS – MOLNÁR ZSOLT – KUN ANDRÁS (szerk.) (2011): *Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet, Vácrátót, 439 p.*

GALAMBOS ISTVÁN (szerk.) (2010): *A Veszprém, Benedek-hegy helyi védelemre javasolt terület kezelési tervének dokumentációja. Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc. 31 lev. Kézirat, Veszprém MJV Polgármesteri Hivatal, Veszprém.*

Mellékletek

1. melléklet

AGRÁRMINISZTERIUM
NEMZETI PARKI ÉS TÁJVÉDELMI FŐOSZTÁLY

Iktatószám: NPTF-27/2019.

Ügyintéző: Árgay Zoltán
Telefonszám: (06 1) 79 52 430
E-mail: zoltan.argay@am.gov.hu
Hivatkozási szám: -

*Dr. Galambos István úr
részére*

Tárgy: tájékoztatás természetvédelmi kezelési tervek felülvizsgálatával kapcsolatban

Tisztelt Galambos István Úr!

Az Agrárminisztérium (AM) Természetmegőrzési Főosztályának a tárgyban elektronikus úton megküldött megkeresésére – az országos jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési terveinek jogszabályi kihirdetésével kapcsolatos feladatok felelőseként – a következő tájékoztatást adom.

Az országos jelentőségű védett természeti területek (a továbbiakban védett természeti területek) kezelési terv dokumentációja három részből áll:

- a természetvédelmi kezelési tervet megalapozó dokumentáció (A);
- a részletes kezelési terv (B);
- a miniszterei rendeletben kihirdetett természetvédelmi kezelési terv (C).

Az A, B és C munkarész tematikusan egymásra épül, egy adott munkarész a soron következő munkarész szakmai, tartalmi alapját biztosítja.

Az A és a B munkarész készítésére vonatkozó szabályokat a vidékfejlesztési miniszter 16/2012. (VII. 6.) VM utasítása tartalmazza, a C munkarész készítésének szabályait pedig a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet határozza meg.

A 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet ennek megfelelően kizárólag a jogszabályban kihirdetendő munkarész felülvizsgálatával kapcsolatban tartalmaz rendelkezést.

A megkeresésében feltett kérdéssel kapcsolatban („a felülvizsgálat keretében készítendő kezelési terv azonos részletezésű-e az alapidokumentációval vagy csupán az időközben bekövetkezett változásokat kell, hogy rögzítse”) a 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás ad iránymutatást.

„A részletes kezelési terv, illetve a természetvédelmi kezelési terv az R. [mármint a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet] szerinti felülvizsgálatát és módosítását az (1) bekezdés szerinti változásokat tartalmazó, frissített megalapozó dokumentáció alapján kell elvégezni”.

A hivatkozott (1) bekezdés vonatkozó tartalma a következő:

„A nemzeti park igazgatóság figyelemmel kíséri, a megalapozó dokumentáció frissítése útján írásban rögzíti, és rendszeresen értékeli azokat a tervezési területen bekövetkezett változásokat, amelyek hatással lehetnek a tervezési terület természetvédelmi kezelésére.”

A fentiek alapján a védett természeti területek természetvédelmi kezelési terveinek (kezelési terv dokumentációjának) 10 évenként kötelező felülvizsgálata során követni javasolt gyakorlat a következő.

A kezelési terv dokumentáció készítője a működési területével érintett nemzeti park igazgatóságtól kapott, az adott védett természeti területen a hatályos természetvédelmi kezelési terv kihirdetése óta eltelt időszakban bekövetkezett változásokra vonatkozó információk alapján módosítja, kiegészíti, frissíti az A munkarészt, vagy az igazgatóság által a fentiek alapján frissített A munkarészt használja fel.

Álláspontom szerint a 10 évenkénti felülvizsgálat során célszerű az A munkarész egészét áttekinteni és szükség szerint frissíteni, mert ez a dokumentum amellet, hogy egy adott időpontra vonatkozó részletes (kiinduló) állapot felvételnek minősül, az adott védett természeti területre vonatkozó alapadatok rendszerezett gyűjteménye, amely a természetvédelmi kezelés megfelelő szakmai megalapozásán túl egyéb célokra is felhasználható (pl. a védett természeti területre vonatkozó pályázatok megalapozásához).

Amennyiben a frissített, szükség szerint kiegészített A munkarész tartalma alapján a védett természeti területre vonatkozó természetvédelmi kezelés módján változtatni szükséges, frissíteni kell a B munkarészt, majd erre alapozva a C munkarészt.

A módosított C munkarész véglegesítése és a véglegesített változat a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben előírt területi szintű egyeztetésének lefolytatása a működési területével érintett nemzeti park igazgatóság feladata.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Táji és természeti értékeink megőrzése érdekében eddig végzett tevékenységét megköszönve a természetvédelmi kezelési tervek felülvizsgálatához jó munkát kívánok.

Budapest, 2019. január 16.

Üdvözléssel:

Dukát Zsófia
főosztályvezető

Képek

1. kép: Helyi természeti emlék (Kollégium utcai borostyánok) és helyi védett terület (Benedek-hegy) találkozása

2. kép: Nagyvirágú fényperje a Benedek-hegy szikláin